

F e l a n i t x

El Temps i l'Art

Felanitx *el Temps i l'Art*

•

Casa de Cultura
de Felanitx

•

Gurugú

•

22 d'octubre
15 de Novembre
de 1.988

•

AJUNTAMENT DE FELANITX

Agraïments

Jaume Joan Amengual
Jaume Oliver Oliver
Pedro Serra Bauzá
Manuel-Claudi Santos
Jaume Porcel
Nadal Batle / Catalina Estelrich
Josep Xamena / Catalina Bordoy
i molt especialment a la
Galeria Ferran Cano

Crédits

Felanitx
El Temps i l'Art

Producció
Ajuntament de Felanitx

Comissariat i coordinació
Magdalena Aguiló i Victory

Disseny Gràfic
Portafolio

Fotografia
Joan-Ramon Bonet

Fotocomposició
Taller de Composición

Fotomecànica
Scangrafic

Impressió
Nuevas Impresiones

D.L.: PM-1115-88

Presentació

Tenc la gran satisfacció de poder presentar aquest catàleg, el qual és un intent de donar a conèixer d'una forma global i plena l'obra dels actuals artistes de Felanitx abans que es dispersi.

Crec que en l'actualitat es produeix a la nostra ciutat un fenomen d'una tal importància que mereix la màxima atenció, precisament ara en el moment en què es crea l'obra de cada un dels artistes que componen aquest grup nascut a la nostra terra.

Aquest fulletó reflecteix l'interès de l'Ajuntament que presidesc, de promocionar i donar empenta a l'obra dels nostres artistes.

És un fet que consider molt valuós el que per primera vegada s'editi a Felanitx un catàleg de tal categoria i es munti una exposició de tanta importància.

El govern municipal de la nostra Ciutat no vol assumir un "dirigisme" cultural, cosa tan plaent a altres opcions polítiques, però tampoc pot consentir, des d'un ideari polític progressista de dreta, que altres pretinguin monopolitzar la cultura.

L'art, i en general, la cultura, no són activitats polítiques, però sentim el deure, i a la par, la satisfacció d'impulsar-los i fomentar-los amb tots els medis que estan al nostre abast.

Des d'aquesta postura i des d'aquesta satisfacció don les gràcies a tots els artistes, per les obres que van creant, i a totes les persones que han fet possible l'edició d'aquest catàleg i el muntatge de l'exposició, per la seva col.laboració.

Cosme Oliver, Batle de Felanitx

Felanitx, Octubre 1988

Memòria d'una memòria fragmentada

per Miquel Pons

Tractant-se de Felanitx no he volgut negar-me a la requisitòria de l'Ajuntament a través de Magdalena Aguiló, que m'han demanat unes paraules sobre l'art a Felanitx durant el meu sojorn. Negar-me, quan a Felanitx he passat, possiblement, els millors anys de ma vida, era negar-me a mi mateix i a tota la meva identificació amb la humaníssima Felanitx. ¡Què bé em vaig trobar amb cada una de les coses que vaig tenir contacte! Records de l'Institut Laboral, "sa Laboral" que deia la gent, Radio Juventud, el "Felanitx", el Col·legi "Joan Estelrich", el Centre d'Art i Cultura, més tard la Fundació Cosme Bauçà, més les altres institucions i les persones amb qui feia cos.

I quant a l'art? Felanitx era una ciutat que no estava gens endarrerida. Havia capllevat per Felanitx l'extraordinari dibuixant i bon pintor Josep Bover, que també esculpí una Santa Margalida per a sa Font i creà alguns models de ceràmica a les Ceràmiques Mallorca, on, pens, també hi treballà, en alguna ocasió, Tomàs Harris i com de passada Manolo H. Mompó, que també realitzà una portada a la publicació de les Fires i festes de Sant Agustí; com Miquel Llabrés i Pau Ll. Fornés, els pintors locals i fa uns anys Juli Ramis i Ulbricht. Josep Bover pintà uns retrats molt bons i algunes teles de tema religiós.

Felanitx tenia dos pintors, Bartomeu Capó, i Francisco Forteza, forjats dins la tradició paisatgista mallorquina. Fora de Felanitx pintaven o esculpien Maria Vich, Tomeu Pons, Jaume Mir, Joan Maimó, Nicolau Forteza... Però les manifestacions més al dia partien de dos joves estudiants de Medicina i Magisteri, Nicolau Llaneres i Miquel Riera, que il·lustraren cobertes de les publicacions de Fires i festes de Sant Agustí, amb dibuixos i pintures que llavors eren avançats com ho eren totes les seves aportacions per il·luminar programes d'actes, cartells, papers impresos. De ben joves exposaren conjuntament de la mà del Centre d'Art i Cultura i anys després s'uniren, altra volta,

per retre un homenatge a Picasso, quan Picasso era un nom proscrit. En totes dues ocasions l'èxit acompanyà els dos pintors i es podria parlar d'una certa avantguarda.

A Felanitx hi havia tradició de muntar exposicions i la iniciativa solia partir del Centre d'Art i Cultura. Al meu temps les exposicions sovintejaren a La Caixa, Institut Laboral, Acció Catòlica i Àguiles, la Sala, Sa Nostra, Ca'n Prohens, de sa Font, i quan no teníem sala d'exposicions empràvem els escaparats de les botigues, on exposàrem pintura antiga i pintura moderna. Es dona el cas que Miquel Llabrés exposà més a Felanitx que a la seva ciutat nativa Manacor. A Felanitx hi exposà de molt bona hora i darrerament quan sols exposava a Barcelona, Madrid i molt poc a Ciutat i enviava l'obra a Nord-Amèrica. Record altres exposicions de Ramon Nadal, Tarrassó, Busser, G. Porcel, Gerard Mates, Joan Coves, Miquel Morell, Maria Vich, Ramon Jesús, Antonio Lucas, el Grupo Tago, que exposà als jardins de la Plaça de Pax, Pau Ll. Fornés en diverses ocasions i a Felanitx acomplí una col·lecció d'esmalts de tema religiós i mitològic, Lluís Castaldo i altres i altres que sent no recordar; més els locals que es juntaven en col·lectives com el 1963 i el 1966 en el XXVè aniversari del Centre d'Art i Cultura. A més de la pintura actual de la més variada tendència exposàrem pintura antiga religiosa, ja n'havien exposada amb anterioritat, sobre el cicle de Nadal i Passió i una monogràfica de Santa Caterina i Thomàs. Seguint la denominació d'*Homenots*, de Josep Pla, reunírem els retrats de felanitxers que no havien assolit el títol de fills il·lustres i presidí el retrat de dona Maria Pou pintat per Ricard Carlotta. També exposàrem pintura de pintors consolidats abans de la Guerra civil, com Medard Verburg. Exposicions de ceràmica popular, Modernisme a Felanitx, Guillem Sagrera, gerretes felanitxeres,...

Una exposició que deixà el nom de Felanitx molt alt fou l'exposició d'art modern religiós amb motiu del IV Congrés Eucarístic Comarcal, 1961. Exposaren quaranta-quatre artistes amb un total de setanta-dues obres. Hi eren presents noms com Francesc Barceló, Bernareggi, Tòmas Harris, Alexis i Florita Macedonski, Antoni Clavé, Josep Bover, Cook, Pau Ll. Fornés, Miquel Llabrés, Longino, Joan Miralles, Tarrassó, Rogent, Coutand, Nicolau Llaneres, A. Riera Nadal, Jaume Mir, Antoni Font, Pere Barceló, Martínez Pavía, Riera Ferrari, Palanqués, Busser, Bertelot, Osés, Federico Molina, A. Lucas, Maria Vich, Miquel Morell, Coves Vidal, Maria Suau,... La coberta del catàleg era de Miquel Riera.

Un altre homenatge digne del record fou el dedicat a Joan Miró amb la participació dels nins de Felanitx. Sobre Joan Miró parlà Blai Bonet sota la vigilància policial. També de Joan Miró exposàrem els dibuixos i poemes d'*El vol de Palosa*.

No puc precisar l'any en què l'Ajuntament convocà el premi de pintura "Ciutat de Felanitx". Les obres guardonades es poden admirar a l'Ajuntament i a la Casa de Cultura. Posteriors són els premis de dibuix i pintura damunt paper. Altres exposicions es deuen a les subhastes dels alumnes de l'Institut de "Verge de Sant Salvador" per ajudar a subvencionar els viatges d'estudis.

Puc dir que vaig ser testimoni de les primeres inquietuds i primeres manifestacions dels pintors Joan Manresa, Gabriel Mestre, Andreu Maimó, Miquel V. Sebastián, Jaume Rosselló, Miquel Llodrà, Pere Bennàssar Riera,... També dels Adrover, pare i filla, d'Es Carritxó i sens dubte vaig viure els primers batecs i ganes de ser pintors de Miquel Rosselló, ànsia esqueixada per una mort primària; i Miquel Barceló, tot entrega i curiositat i impaciència davant l'art als seus inicis, quan era alumne de l'Institut i pintava murals i bodegons i viatjàrem a París i al seu art de sempre, el

1974, i tot actualitat i primera pàgina i consagració i tema d'admiració i discussió. Miquel Barceló és. Miquel Barceló és el *pintor-pintor*.

Absent de Felanitx, però amb enyorança constant, he seguit el despertar de la jove generació d'artistes pintors i escultors: Pere Bennàssar Obrador, Jaume Maiol, Rafel Juan, Maria Ramis, Bernat Sansó, Pere Bennàssar Riera, Ferran Aguiló, Jaume Canet, Magdalena Duran, Jaume Prohens,... que componen una sèrie de relleu en el món artístic d'ara. No són noms aïllats i no tan sols de referència dins les coordenades felanitxeres, sinó que són noms dins el context de l'art que es fa a Mallorca i fora de Mallorca. De la seva condició i vàlua i directrius té la paraula fonamentada Magdalena Aguiló. Per a ella la paraula.

Cala Figuera de Santanyí.

Tardor 1988.

El Temps i L'art

**per Magdalena
Aguiló i Victory
Comissària de
l'exposició**

Per damunt de les diferències evidents que separen els estils individuals de cadascun dels artistes que formen part d'aquesta mostra s'aixeca tanmateix, un vincle unificador que no és la conseqüència de l'ofici comú, sinó la pertinença a un entorn del qual és difícil escapar-se'n ja que inevitablement resta convertit en pàtria. Aquest sentiment persisteix tot i que el temps hagi produït la separació definitiva o temporal. Persisteix en forma de record que esdevé empremta en carrers i places. En racons que enregistren vivències, desitjos i secrets algun dia formulats i que difícilment podran oblidar-se.

La influència de l'entorn en l'ànima de l'artista és un dels tòpics en els quals es fonamenta la moderna sociologia de l'art. El paisatge ha estat considerat símbol del caràcter dels pobles i l'arrel de l'artista dins la seva terra. El cas que tractam no és diferent. Felanitx té, alhora, la vista posada al mar i a la terra. Conjuga el tradicionalisme del pagès amb l'amor a l'aventura i el punt de follia dels homes del mar. Algun estrany sortilegi ha d'existir perquè aquest bocí de terra vagi lliurant adesiara, personatges tocats de l'aura del geni. Desconeixem la fórmula de la genialitat, però estam segurs que per la vila s'escampen els seus ingredients.

L'exposició que presentam —sense ànim de ser un inventari dels artistes locals—, és una ampla selecció de pintors, escultors i ceramistes nascuts a Felanitx o que hi han estat tan vinculats que poden ésser considerats com a tals. D'entrada, causa perplexitat l'enorme quantitat d'adeptes a la pintura que es troba a la vila. Evidentment, no tots responen al mateix nivell d'ofici, dedicació o qualitat artística. Alguns han afrontat unes difícils condicions de vida per aconseguir una obra plena de dignitat. Molts altres han alternat el pinzell amb la docència o altres quefers. A més dels que no han traspassat la categoria d'aficionats per l'exercici d'altres professions.

A tots els hem donat cabuda en aquesta empresa perquè es tractava de mostrar als ulls de sempre i als dels no habituats al medi artístic, el resultat del treball de —gairebé— un segle de creació. En aquest recorregut tot ha d'ésser possible. El paisatge es pot convertir en retrat de vivències llunyanes. La natura morta, en record de paisatges nostàlgics. I el retrat, en geografia d'alguns sentiments.

La llum i el color de l'entorn privilegiat esdevenen personatge central de la primera part d'aquesta mostra. Obres que neixen de la contemplació del paisatge comú per transcendir la noció de l'espai representat i acabar en el terreny de la imaginació. És igual que un mateix motiu es repeteixi obsessivament. Tanmateix, els resultats seran tan diferents com geografies i llocs ocupen el territori mental i sensitiu de cadascú. Ve't aquí un dels secrets més poètics que l'art ens amaga. En definitiva, aquesta primera exposició no és res més que pintura decididament mediterrània de forta dimensió sensorial i amb la capacitat de comunicar a l'espectador la plàcida sensació de l'harmonia.

Després d'una llarga temporada en què l'art resta aïllat dels barems clàssics, aquests tornen a primar. L'artista torna a la tranquil·litat de l'estudi, a la "cuina" de l'ofici tot i recuperant el gust pel paisatge, la natura morta o la figura.

L'època anterior a la dècada actual respon a uns signes marcadament diferents als d'ara. La generació nascuda als anys de postguerra ha hagut de fer-se camí enmig d'unes circumstàncies adverses per al normal desenvolupament de l'art. Si bé és cert que a la dècada dels seixanta es comencen a obrir nous horitzons, l'aïllament cultural persisteix i són pocs els privilegiats que tenen accés als canals d'informació internacionals. Molts seran els que hauran de mostrar la seva obra enmig de la més desoladora incomprensió general. Corren anys difícils per al món de l'art contemporani que encara no acabaran a la dècada dels setanta. Són anys

desproveïts de l'actual sensibilització institucional o comercial.

Tantes circumstàncies adverses no afectaran l'ànim d'un bon grapat de pintors felanitxers com ens ho demostra l'obra exposada al primer pis de la Casa de Cultura. És difícil generalitzar sobre un conjunt de pintura vinculat exclusivament per una cronologia que a més, resulta excessivament ampla. Cada obra respon a conceptes i formes ben pròpies fins al punt que l'eclecticisme formal i conceptual seria l'element més definidor de la mostra. Obres que responen a una estètica majoritàriament figurativa tot i que deformada o esquematitzada per cada expressió particular. Obres, en fi, que mereixerien més atenció que la que habitualment han rebut.

La dècada actual viu l'explosió de la pintura i la introïtització de l'escultura. Les institucions estatals, autonòmiques i municipals promouen exposicions, beques i premis en comú afany de promocionar l'art. Fins i tot es reconeix un prestigi social a la condició de l'artista quan només fa pocs anys es considerava poc menys que una desgràcia familiar. Cada vegada hi ha menys barreres geogràfiques en el diàleg artístic. Tothom té accés a la informació a través de revistes, premsa, catàlegs i exposicions. Això facilita la rapidesa en el coneixement de noves tendències internacionals, emperò també comporta el perill d'actituds mimètiques que copien l'obra sense entendre el concepte que la crea i justifica.

Dins aquesta explosió de pintors a la recerca de l'èxit es fa inevitable la referència a un jove pintor felanitxer —Miquel Barceló— gran absent d'aquesta mostra per motius honestament personals. El nin polissó que volia ser pintor des de ben petit, un bon dia viu una història de somni que el converteix en mite de la majoria de joves aspirants a pintor. Malauradament, el que massa sovint s'oblida és que darrera aquest conte de fades —es diguin Rudy Fusch, Leo Castelli o

Bischofberger—, s'amaga una altre història de molts anys i moltes hores diàries d'esforç, d'investigació i de treball.

Probablement, el precedent de Barceló ha servit d'estímul perquè l'actual generació de joves artistes felanitxers gaudeixi d'una vitalitat que avui per avui, repren ostensiblement. Pintors a la recerca d'un llenguatge propi que, molts d'ells estan ja a punt d'assolir. I a les portes d'obrir-se a mercats espanyols i internacionals com ens ho demostren algunes de les històries més recents. L'exhibició de la seva obra en el nou local municipal del Gurugú deixa constància de l'interessant clima carregat de suggeriments, tensions i propostes. Ben segur que el nom de Felanitx sonarà de bellnou, a les altes esferes de l'art.

Aquesta exposició només assolirà un veritable sentit si arriba a complaure els qui la contemplen. Però sobretot, si té prou força per despertar les emocions —encara que siguin polèmiques o crítiques— del poble a qui va adreçada.

Únicament em resta expressar el meu agraïment a tots aquells que han acceptat ésser còmplices d'aquesta arriscada història.

*Art jove
en els 80*

•

Gurugú

Jaume Canet

Felanitx
1966

Treballa conjuntament al camp de l'escultura i el disseny.

Ha participat a nombroses exposicions col·lectives des de la primera exposició "Mil i Un" a Felanitx, l'any 1983. La segona realitzada a la vila correspondrà a la col·lectiva "Coll Vermell" a l'any 1987. Aquest mateix anys estarà present també a la Pinacoteca de Tossa de Mar a Girona.

L'any següent prendrà part a la mostra "L'Art amb iniciativa" exhibida a l'Ajuntament de Blanes i a la Sala Fidel Aguilar de Girona. Així com també a les col·lectives de la Punta de Santa Anna a Blanes i a la de la Caixa de Barcelona, a Girona.

Individualment exposà l'any 1987 a Blanes al Cellier d'Art Selvaggi-Serrano.

Realitzà l'Arc de triomf —amb Ferran Aguiló— integrat a la mostra "Quatre intervencions escultòriques al Parc de la Mar" a l'any 1987 organitzat per l'Ajuntament de Palma.

Pel que fa al tema del disseny, l'any 1984 fou guardonat amb el Premi Mostra de Disseny de Palma organitzada per l'Ajuntament de Palma.

Ha dissenyat mobles per establiments comercials —Botiga a Cala d'Or— i a Barcelona per la casa d'Antonio Moreno.

105×82×86 cms.